

Kiss Károly

Bye-bye EU! (Szemben a világgal)

hipotetikus elemzés

A strassbourgi parlamenti ülés láttán, majd pedig miniszterelnökünk brüsszeli tárgyalásainak ismeretében – felfogván, hogy hiába értelt Viktor briliánsan, és hiába tüntettek százezrek a kormány mellett – gondolom, sokan éreznek hozzám hasonlóan és legszívesebben bevágnák az EU ajtaját, mint egy redves ólajtót.¹

Különösen így van ez, ha végiggondoljuk, hogy a Közös/Egységes Piac intézményrendszere és működése megakadályozza gazdasági felzárkózásunkat és megszabadulásunkat az adósságtól.² Mindezek ellenére, e rövid elemzésnek nem az a célja, hogy a kilépés mellett érveljen, hanem a kilépést mint az egyik (szélsőséges) alternatívát tárgyalja, megvilágítva feltételeit és következményeit, és ezáltal reális mérlegelést biztosítson a többi lehetséges elképzelésnek. Ennélfogva azt sem tárgyalom, hogy milyen nemzetközi jogi korlátai vannak az európai dezintegrálódásnak, az efelé tartó intézkedéseket „megléphetőnek” tekintem.

1. Államosítsuk a nemzeti bankot?	1
(a) Az inflációs veszélyről.....	2
(b) Mi történne az árfolyammal?.....	3
(c) Lenne-e gazdasági növekedés?	3
2. Hogyan alakulna az export és az import?.....	4
(a) Jogi, kereskedelempolitikai státusz.....	4
(b) Külkereskedelem az EU-val	5
(c) Előre a múltba! (Vissza a klíringezéshez)	6
3. Konvertibilis maradna-e a forint?	7
4. Elesnénk az agrártámogatásoktól... hm.....	8
Összegzés: Van-e élet az EU-n kívül?	8
Irodalom:	9
Függelék: Külkereskedelmünk országcsoportok szerint.....	10

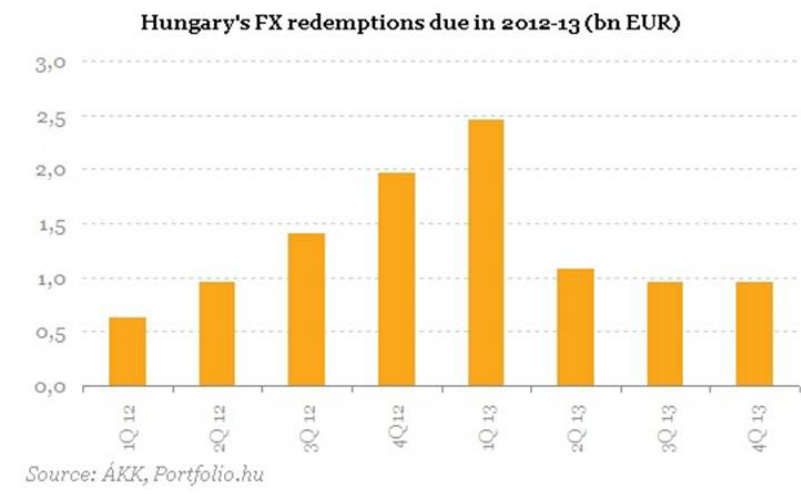
1. Államosítsuk a nemzeti bankot?

Az idén minimum 1200-1300 md forintot kell adósságszolgálatra költenünk (a Ft árfolyamától függően), mely egyenlő az egészségkassza kiadásával. Tavaly nyár óta állampapírjaink kamata a 7-8 százalékos sávból 9-10 százalékra emelkedett, s nem valószínű, hogy 9 alá fog csökkenni. (Mert ha Görögország összeomlik, Magyarországot a következő potenciális becsődülő országnak fogják tekinteni, s ez a kötvénypiaci lehetőségeket igen csak

¹ Annak ellenére, hogy szerintem is a jogállam határait feszegeti a kormány, feleslegesen, ahelyett, hogy a kétharmad birtokában nagyvonalúan bána az ellenzékkel. Ami dühítő: a Bizottság és az Európa Parlament kettős mércéje és követelése, melyek jogilag ugyan valószínűleg tarthatatlanok, de a szorult helyzetben lévő Magyarországgal szemben ezt szemérmetlenül megengedhetőnek tartják.

² Lásd erről előző rövid elemzésemet: http://kisskaroly.x3.hu/gazdpol/kozospiaci_csapda.pdf

beszűkíti majd.) A nemzeti bank visszavétele nem csak a devizatartalékok egy részének óvatos felhasználását tenné lehetővé az adósság csökkentésére, de – *horribile dictu* – a költségvetés hiányának olcsó finanszírozását is. A mai európai intézményrendszerben

azonban ez olyan lenne, mint ájtatos templomi csendben elhangzó hangos káromkodás, de most tekintsünk el a kööttségektől, és tételezzük fel, hogy az intézkedés megtehető. – Attól viszont nem tekinthetünk el, hogy ez az EU-ból való azonnali, mondhatni automatikus kizárásunkat jelentené.

Az intézkedés tehát lehetővé tenné a költségvetés olcsó finanszírozását, de egy sor kérdés merülne fel:

- Mekkora lenne az inflációs nyomás?
- Beindulna-e a gazdasági növekedés?
- Hogyan hatna az intézkedés az árfolyamra?
- Hogyan refinanszíroznánk az adósságot?

Továbbá, ha kilépnénk:

- Itt maradnának-e a külföldi nagyvállalatok?
- Képesek lennének-e finanszírozni az importot?
- Megmaradnának-e export-lehetőségeink?
- Konvertibilis maradna-e a forint?
- Elesnénk az agrártámogatásoktól... hm...
- És általában: van-e élet az EU-n kívül?

(a) Az inflációs veszélyről

A költségvetési hiány központi bank általi finanszírozásának tilalma a gazdaságpolitika számára evidencia – az inflációs veszély miatt.³ Ez a hatás azonban nem automatikus; ha egy kormány mindenképpen tartaná az alacsony költségvetési hiánycélt, inflációs hatás csupán emiatt nem jelentkezne, viszont a 9-10 százalékos kamat helyett – mondjuk 3 százalékkal tudna hitelhez jutni (de tényleg tudna? – erre még visszatérek). Az inflációt a költségvetési fegyelmezetlenség váltaná ki.

1988-ban Argentínában az infláció 388 százalékra szökött, majd 1989-ben 4924% lett (!) A rendszer belebukott a hatalmas inflációba és 1989-től kezdve Menem elnök vezetésével

³ Korábban kifejtettem, hogy a költségvetési hiány nemzeti-banki finanszírozásának tilalma csak a felszínen jelentkezik úgy, mint az infláció megakadályozása. Lényegét tekintve e szabályozás azt szolgálja, hogy az eladósodott országok a megtakarításokat legyenek kénytelenek használni, azaz: az európai periféria szegény országai a gazdag országok megtakarításait legyenek kénytelenek igénybe venni és – minél jobban meg vannak szorulva – annál magasabb kamatot fizessenek érte.

sikeres stabilizáció, majd dinamikus növekedés következett be. Az 1990-93-as években az infláció fokozatosan visszaszorult: 1344, 84, 17,5, majd 7,4%-ra. 1992-ben megszüntették annak lehetőségét, hogy a költségvetést a központi bank finanszírozza. Az évtized végére az argentin gazdaság újból csődbe jutott, Menem is megbukott, holott a 2001 decemberi államcsőd évében és a megelőző kettőben defláció volt! (-1,8%, -0,7% és -1,5%) – és a központi bank nem kölcsönözhetett a költségvetésnek. 2002-ben, a stabilizálás első évében az áremelkedés 41%-ot ért el.⁴

Az argentin példával arra akartam rámutatni, hogy a 4924%-os infláció kialakulásában nyilvánvalóan szerepet játszott, hogy a nemzeti bank finanszírozta a költségvetési hiányt, de az államcsőd bekövetkezhet defláció mellett is, és olyankor, amikor a bank nem finanszírozhatja a költségvetési hiányt.

A történet vége: 2009-ben Cristina Fernandez leváltotta az argentin nemzeti bank ellenszegülő elnökét, hogy a devizatartalékok egy részét adósságtörlesztésre használhassa fel. A 2003 óta tartó példátlan gazdasági fellendülést (a növekedési ütem Kína és India után a harmadik legmagasabb) azonban a bank függetlensége és az egyre csökkenő (elsődleges) költségvetési deficit mellett érték el, tehát a növekedés nem banki finanszírozás mellett valósult meg.⁵

(b) Mi történne az árfolyammal?

A költségvetési hiány banki finanszírozása nem járna automatikusan az infláció növekedésével. Maga a lépés (a bank államosítása) azonban olyan riadalmat keltene a pénzpiacokon, hogy a lejáró tartozások refinanszírozása bizonyára nagy nehézségekbe ütközne. Ez erősen leértékelné a forintot, s így az infláció nem belül keletkezne, hanem a kapukon kívülről áramlana be – a megdrágult refinanszírozás és import miatt.

Nyilvánvaló, hogy egy ilyen lépés előtt a devizahitelek ügyét rendezni kellene, mert az árfolyamromlás miatt azonnal becsődölnének. (Ha már nagyvonalú feltételezésekkel élünk, tételezzük fel azt is, hogy a kormány akkorra Ft-ra konvertálta a devizahiteleket.) És az is nyilvánvaló, hogy a központi bank államosítását meg kellene előznie az adósság átütetmezése, mert ha megmarad a magas adósságszolgálat, az árfolyam romlása magas inflációt idéz elő, s az adósságszolgálat finanszírozhatatlanná válik.

Az árfolyam gyengülése ugyanolyan mértékben növelné az export gazdaságosságát, de korlátozott exportlehetőségeink miatt nem feltételezhető, hogy az abból fakadó előnyök kiegyenlítik az árfolyam gyengülésének hátrányait. (Különösen pedig, ha kilépnénk, az export útjában vámakadályok állnának...)

(c) Lenne-e gazdasági növekedés?

Argentína 2003-tól kezdődő fellendülését a gyenge pezónak, a megnövekedett világgazdasági kereslet miatti mezőgazdasági export expanziójának, valamint fő kereskedelmi partnere, Brazília gazdasági megélénkülésének köszönhette. Továbbá: a hazai keresletet az

⁴ Panyi Krisztina, 46. és 24. old.

⁵ Lásd erről: Kiss Károly: Követhetjük-e az argentin példát?
http://kisskaroly.x3.hu/gazdpol/argentin_forgatokonyv.pdf

energiaszektor és a közlekedés erőteljes támogatása révén élénkítették és ez gyors növekedést indukált. A költségvetési hiány fedezetéhez szükséges hiteleket a pénzpiacokról vették fel.

Tehát Argentínában a központi bank nem élénkítette közvetlen hiányfinanszírozással a gazdaságot; az argentin gazdasági csodában más tényezők játszottak szerepet (a központi bankot egyébként is csak 2009-ben „államosították”). De az államadósságtól való megszabadulás (65%-ának visszafizetését Argentína 2002 januárjában önkényesen felmondta) lehetővé tette a központi kamatláb alacsony szinten tartását.

A mi körülményeink közepette a költségvetési hiány központi bank általi finanszírozása ugyan elvileg lehetővé tenné a központi kamatláb leszállítását, de a meglévő tartozások refinanszírozásának igénye, az árfolyam „tartása” miatt az mégsem lenne lehetséges. Nem lehetne a költségvetésnek olcsón adni a pénzt, mert a meglévő tartozások refinanszírozása miatt magasan kellene tartani a kamatlábat.... Tehát megint abba a problémába ütközünk, hogy először adósság-átütemezésre lenne szükség!

Akárhogy is okoskodunk, oda lyukadunk ki, hogy az adósság átütemezése nélkül semmit sem tehetünk. A refinanszírozás nyomasztó terhe miatt nem lehet leszállítani a központi kamatlábat; hiába államosítanánk a központi bankot, a gazdaság élénkítése olcsó hitellel nem lenne megoldható.

A nemzeti bank államosítása természetesen azzal járna, hogy az IMF azonnal levenné a kezét rólunk, nem folyósítaná a készenléti hitelt. De a készenléti hitelnek – ezt nyugodtan előre feltételezhetjük –, az ára az elviselhetetlen megszorító csomagok, majd az ország kiárusítása lesz ami az országot akár még polgárháborúba is taszíthatja. (Lásd a görög állapotokat.)

Végül is mi értelme lenne a nemzeti bank államosításának? Az, hogy elkerüljük az államcsődöt? A fentiek alapján látnunk kell, hogy a bank államosítása erre az esetre sem megoldás.

2. Hogyan alakulna az export és az import?

(a) Jogi, kereskedelempolitikai státusz

Hazánk erősen be van ágyazva az EU politikai és gazdasági rendszerébe. Egy vámunió részesei vagyunk, eltörölt belső és közös külső vámokkal, egységes közös piaccal. Egy kiválási folyamat bizarr dolog lenne. A 2004-es „tizes” felvétel után nagynehezen beverekedte magát az EU-ba Románia és Bulgária, nemrégiben pedig Horvátország. Most szembetalálnánk magunkat az úton azokkal, akik befelé igyekeznek: Szerbiával, akinek sikerülni fog, Ukrajnával és Belorussziával, akiknél ez még a

távoli jövő kérdése és Törökországgal, amely ország a több évtizedes igyekezet után most sértetlen elfordult, megfáradt, az út szélén ül. Mi pedig „küzdjük kifelé” magunkat?

Már annak az eldöntése is nehéz lenne, hogy milyen legyen a jogviszonyunk az EU-val. Az EU közös kereskedelempolitikára épülő külkapcsolatainak több típusa van:

- társult fejlődő országok (Loméi Konvenció)
- diszkriminációmentes, de nem preferenciális kereskedelem a nem társult fejlődő országokkal (ázsiaiak és latin-amerikaiak)
- Európán kívüli OECD-országok
- országcsoportokkal kötött kollektív megállapodások az általános preferenciarendszer (GSP) vámkedvezményei alapján (ASEAN, Andesi Paktum, korábban a volt KGST-országok).⁶

Hová sorolnánk magunkat?

A kívülállásra azonban van példa: **Svájc és Norvégia**. Ők azonban Európa két leggazdagabb országa (Luxemburgot nem számolva). Ők nem azért lettek gazdagok, mert kívül maradtak, hanem olyan gazdagok, hogy megengedhették maguknak a kívülállást. Svájc átfogó kétoldalú egyezményekkel kapcsolódik az EU-hoz. A csatlakozás előtt álló fő akadály a közvetlen svájci demokrácia, mely nem konform az uniós politikai gyakorlattal és elvekkel.⁷

Norvégia esetére érdemes több figyelmet fordítani. Norvégia tagja a Közös/Egységes Piacnak, de nem tagja a közös vámunióknak és a harmadik országokkal folytatott közös kereskedelempolitikának és nem részese a közös agrárpolitikának. (Svájc nem tagja a Közös Piacnak.) Nem vesz részt az EU döntéshozatali procedúráiban. De tudnunk kell, hogy ez a sajátos státusza nem egyedileg alakult ki. A gyökerek az EU és az EFTA közötti megállapodásokra vezethetők vissza; e sajátos státusz annak keretei között jött létre. Időközben azonban Anglia, Svédország, Dánia, Finnország és Ausztria az EU tagjává vált, és így Norvégia (valamint rajta kívül még Izland és Lichtenstein) megrekedt a korábbi állapotban.⁸

Mennyire felelnének meg nekünk ezek a státuszok? Norvégiának csak a Közös/Egységes Piacra van szüksége; de az épp az a hely, ahol a periférikus országok hátrányai újratermelődnek, és ha valamelyik közülük még súlyosan eladósodott is (Görögország, Magyarország, Portugália), az eladósodása is újratermelődik, sőt, fokozódik.

(b) Külkereskedelem az EU-val

Ha felmondanánk az EU-megállapodásokat és kilépnénk a Közös/Egységes Piacból, visszaállna az az ipari termékekre vonatkozó vámrendszer, amit 1991 és 2001 között az európai megállapodások (társulási megállapodások) keretében lebontottunk és visszaállíthatnánk a saját iparunk védelmére kialakított kereskedelmi korlátozásokat.⁹ (Ezek lebontása annak idején belépésünk feltételei voltak.)

⁶ Lásd erről: Blahó András (szerk.) 2004.

⁷ Lásd erről Papp Erika dolgozatát.

⁸ Dorogi Enikő szakdolgozata.

⁹ A dolog ennél komplikáltabb, mert közben halad előre a WTO által irányított globális kereskedelmi és szolgáltatási liberalizáció és támogatás-leépítés is, de az egyszerűség kedvéért ezzel most nem számolok.

A nagy nemzetközi feldolgozóipari cégek (nálunk elsősorban autógyártók) a leányvállalat és az anyacég közötti közvetlen beszállítások és kereskedelem nagy volumenét valósítják meg. Ezek adják a kivitel 4/5-ét, ezeken kívül szinte alig van magyar ipar. A Közös/Egységes Piacról való eltávolodásunk – az újra megjelenő vámok miatt – csapást mérne rájuk, és nyilvánvalóan áttelepülnének „barátságosabb” országokba. Azaz: szinte alig maradna saját export-termékünk. Ezzel szemben állna a hazai ipar védelmének a lehetősége – a csere nem tűnik kedvezőnek.

Alapvető szempont az is, hogy egy kis, nyitott gazdaság esetében az export és a külföldi működőtőke-behozatal a növekedése legfontosabb húzóerői. Mindeneddig nem váltak be Matolcsy György azon elképzelései, melyek a hazai piac és vásárlóerő bővítésével kísérelték meg a növekedés élénkítését.¹⁰

Az EU aránya az exportban 2010-ben 77% volt, Németország aránya pedig 25%. „A német importrangsorban Magyarország az előkelő 16. helyen áll, előrébb, mint Írország, Svédország, Szlovákia, Finnország vagy Portugália.” A Németországba irányuló magyar kivitel több, mint 60%-a gépipari cikk, elsősorban az autóiparhoz és az elektronikához kapcsolódó termékek.¹¹ Ezeket a termékeket erősen érinti a konjunkturális ingadozás, míg a gyógyszeripari és mezőgazdasági-élelmiszeripari cikkek iránt kevésbé változik a kereslet. Importunkban az EU 68 százalékkal részesedett 2010-ben.¹²

A mezőgazdasági-élelmiszeripari termékeket tekintve más a helyzet. Az EU érdekelt a mezőgazdasági alapanyagok bevitelében, mert haszna a feldolgozáson keletkezik. A feldolgozott élelmiszeripari termékek vonatkozásában viszont rosszul állunk, mert köztudomásúlag az élelmiszeripart az Antal-kormány privatizálta (eladta külföldieknek) – nem rendelkezünk elegendő exportra való többlettel, ráadásul az meg a kvótákkal találná magát szemben, és még a vámot is kivetnék rá.

(c) Előre a múltba! (Vissza a klíringezéshez)

A dolgok ilyenén alakulása miatt klíringrendszerek kiépítése válna szükségessé. Néhány példa:

- az orosz gázt nem osztrák közvetítéssel, hanem közvetlenül, magyar termékekért kellene megvenni – ami egyébként kedvezőbb lenne (emlékeztetőül: annak idején az olajat a gabona-hús konstrukcióban kaptuk, de az egész magyar gazdaságot a szovjet piac tartotta el, klíringkereskedelem keretében, árucsoportok szembeállításával, „keménységi” fokuknak megfelelően);
- a kínai import is osztrák közvetítéssel jön hozzánk; itt is közvetlenül és hazai termékekkel kellene fizetni érte;
- török klíringben elsősorban az élelmiszereinknek találnánk piacot;
- annak idején Brazíliával klíringben cseréltünk mozdonyokért kávé; hatalmas, dinamikus növekvő piaca bizonyára most is nagy tartalékokat rejtegetne.

Az 1990-es évezred az EU-ban a Gazdasági és Monetáris Unió terve (Delors-terv) megvalósításának a jegyében telt el, mely az euró bevezetésével és a tőkepiacok

¹⁰ Hogy egy extrém példát mondjak: az 1,3 md népességű Kína 1978 óta tartó gazdasági expanzióját az exportra építi.

¹¹ Antalóczy Katalin cikke.

¹² A külkereskedelmi adatokat lásd a függelékben.

liberalizálásával csúcsosodott ki. Az euró bevezetésére mi is kötelezettséget vállaltunk, aminek része a nemzeti valuták teljes és visszavonhatatlan konvertibilitása és az árfolyamlebegtetési sávok szűkítése, majd a valutaparítások visszavonhatatlan rögzítése.¹³ Ezen perspektívákhoz képest a klíringezés szükség-diktálta súlyos visszalépés lenne, és nem is biztos, hogy az IMF megengedné.

3. Konvertibilis maradna-e a forint?

Kellő mennyiségű konvertibilis árualap híján a Ft konvertibilitása csak nehezen lenne tartható néhány évig. (A klíringezés már eleve a konvertibilitás hiányát jelezné.)

Most egy rendszer része vagyunk, mely ránk kényszeríti a konvertibilitást, hiszen hogyan tudnák másképpen kivinni a külföldi vállalatok a profitot? Továbbá: konvertibilitás nélkül hogyan lennének képesek forintot venni a pénzügyi befektetők? És hogyan váltanák vissza Ft-betétjeiket nyugati valutákra? És hogyan vinnék ki az állampapírok kamatát?

Egy ilyen kis ország és gyenge gazdaság valutáját egy nemzetközi befektetési alap, nagyvállalat vagy bank napok alatt „tönkrevágná” ha az állna érdekében. Most egy rendszer része vagyunk, de egyedül nagyon ki lennénk szolgáltatva a nemzetközi pénzpiacok kényének-kedvének, a nagy spekulánsoknak.

A forint konvertibilitását csak igen magas devizatartalékok mellett lehetne megőrizni – és akkor is csak átmenetileg. Ha a kormánynak most az a fő gondja, hogy nem rendelkezhet az MNB-nél felszaporodott devizatartalékokkal, és annak egy részét nem fordíthatja kölcsöntörlesztésre, másrészt pedig nem élénkítheti belőle a gazdaságot, akkor ezt az EU-n kívül még nehezebb lenne megtenni. – A konvertibilitás tartása érdekében még nagyobb devizatartalékokra lenne szükség...

Az elmúlt húsz évben felnőtt egy generáció, mely nem tudja mit jelent az, ha a nemzeti valuta nem konvertibilis. Akár-mikor mehet külföldre, és szabadon átválthatja forintját nyugati valutákra és vissza. Szabadon vásárolhat, rendelhet az országhatárokon túlról, itthon minden nyugati terméket megkap. Vállalkozóként majdnem tetszés szerint vállalhat munkát külföldön, mint ahogy munkavállalóként is – kevés megszorítással – szinte bárhol munkát vállalhat. Sőt, már egyetemistaként is tanult egy félévet külföldön. A konvertibilitás a XXI. század szabadsága. Szinte elképzelhetetlen, hogy egy ország népe ezekről a lehetőségekről lemondjon. A kötött devizagazdálkodás elsősorban az import korlátozását és rangsorolását jelenti. A fiatalabb generációk számára elképzelhetetlen, hogy választaniuk kelljen, mi a fontosabb: a Mercedes, a laptop, a külföldi utazás, az itthon nem gyártott gyógyszerek, az állati takarmányok, vagy valamilyen, a hazai ipar számára nélkülözhetetlen alkatrészek és intermedierek között. Az meg egyenesen elfogadhatatlan, hogy e választást valamilyen országos szervezet tegye meg, a fejük fölött...

¹³ Lásd erről: Blahó András szerk. 2007.

4. Elesnénk az agrártámogatásoktól...hm...

Európai-uniós csatlakozásunk egyik legvitatottabb területe az agrárium. De szögezzük le mindjárt, hogy azért nem a Közös Piac felelős, hogy az Antall-kormány felszámolta a hazai élelmiszeripart, sőt, Latorczay János minisztersége idején győzelmi jelentéseket írtak arról, hogy milyen gyorsan sikerül privatizálni (azaz külföldi kézbe adni) a belkereskedelmet.¹⁴

Kétségtelen, hogy az EU kimutatta a foga fehérjét, amikor a 2004-es csatlakozáskor az újonnan belépőknek csak az agrártámogatás 25%-át volt hajlandó megadni, és még azért is alkudni kellett, hogy a nemzeti kormányok ehhez mennyivel járulhatnak hozzá – mi 30% saját részt tudunk kialakítani. (De el kell ismerni, hogy egy magasabb támogatás – tekintettel a fejlett EU-tagországok és az újonnan belépők közötti jövedelem-különbségekre – nem lett volna indokolt.) A támogatás azonban fokozatosan emelkedik, és 2013-ban 100%-os lesz.¹⁵

A magyar mezőgazdaság e támogatások által jelentős jövedelmekhez jutott, és a kvóták is tükrözték a tényleges termelési lehetőségeinket. Az, hogy mindezek ellenére még a saját hazai piacainkat is elvesztettük, nem róható fel az EU-nak. Agrárpolitikánk elhibázott volt, a tsz-ek megszüntetésével egyidőben nem törekedett olyan szervezeti keretek megteremtésére, melyek az egyéni termelők piacra jutását és versenyképességét szolgálták volna.¹⁶ Az egyéni termelők számára szokatlan volt a verseny, a támogatást inkább tekintették elkölthető jövedelemnek, mint a versenyképesség javítására, beruházásra fordítandó összegnek. És mind a kormány, mind a termelők beleugrottak azokba a csapdába, amiknek a célja a Bizottság és a fejlett nyugati országok részéről az volt, hogy az óvatlan tagországokat kiszorítsák a piacról (a szarvasmarhák levágásáért, a szőlőültetvények kivágásáért kapott támogatásra gondolok).

Az EU agrárpolitikája tehát kedvező lehetőségeket nyújt a magyar mezőgazdaság és vidékfejlesztés számára, melyekkel azonban mindeddig nem tudunk élni. A kilépés által ugyan védettebbé válna a hazai mezőgazdaság, de elesnénk a nem jelentéktelen támogatásoktól és nehezebbé válna exporttermékeink bejutása a Közös Piacra.

Összegzés: Van-e élet az EU-n kívül?

Egy súlyosan eladósodott, periférikus EU-tagállam számára a Közös/Egységes Piac zsákutca. Az adósság refinanszírozásának terhe és a Bizottság értelmetlen szigora a költségvetési deficit 3 százalékon alul tartására elfojtja a gazdasági növekedést. Ha a recesszió hanyatlásba csapna át, az adósság finanszírozhatatlanná válna és államcsőd következne be. Magyarország nem áll messze ettől az állapottól. Ezért felvetődik a kérdés, hogy nem a kilépés lenne-e a megoldás?

De hiába „államosítaná” a kormány a nemzeti bankot, és hiába rendelkezhetne a 37 milliárdos devizatartalékkal, az árfolyam érzékenysége miatt az sem jelentene megoldást; sem az adósságállomány csökkentését, sem a gazdasági növekedés beindítását nem érné el vele. Akár hogy is vizsgáljuk a dolgot, az adósság átütemezése nélkül nem tűnik fel a megoldás.

¹⁴ Mint a miniszteri tanácsadó kollégium akkori tagjának erről személyes élményeim vannak.

¹⁵ A magyar kormány annak idején nem volt képes érzékelni azokat a lehetőségeket, melyek a környezetbarát mezőgazdálkodás és vidékfejlesztés támogatása terén nyíltak. Ez esetben ugyanis a támogatás 80%-os volt. Az 1995-ben belépő Ausztria a szó szoros értelmében learatta ezeket a lehetőségeket.

¹⁶ A belépés előtti döntő években agrárpolitikánkat egy pojáca alakította, tandemben egy olyan államtitkárral, akivel szemben – gyanús ügyletei miatt – évekig folyt ügyészségi és bírósági eljárás.

Magyarország oly mértékben be van ágyazódva az európai gazdasági integrációba, hogy a kilépés hosszabb távú érdekek miatt sem tekinthető reális „opciónak”. A konvertibilitást csak legfeljebb néhány évig tudnánk tartani, és olyan áron (még a jelenleginél is magasabb devizatartalékkal), ami eleve megkérdőjelezi e scenárió realitását a számba vehető változatok között.

Bármennyire is nyilvánvaló, hogy esetünkben több síkon is működnek a jövedelmeket kiszivattyúzó pumpák (nemzetközi cégek anya- és leányvállalatai közötti tranzakciók, külföldi nagyvállalatok és bankok Magyarországon termelik meg a profitot az alacsony magyar bérek révén, a nagy külföldi kereskedelmi hálózatok fölözik le a kiskereskedelmi forgalom hasznát, a beáramló pénztőkének fizetett 9-10 százalékos kamatok), az ezeknek véget vető kilépés nem reális választási lehetőség. Nemzeti büszkeségünket feladva, szívós igyekezettel és aprómunkával, és a nyílt konfrontáció helyett inkább ravaszsgal kell túlélésünkért harcolni az adott keretek között. A huszáros rohamok és bravúrok csak rontanak a helyzeten.

Az EU most gyökeres átalakulás előtt áll – valószínűleg kétsebességűvé fog válni. Az átalakulás után majd lecsillapodnak a kedélyek, és megszűnik az a hiperérzékenység, ami a magyar politika sajátosságaival szemben megnyilvánul. Ezzel együtt bizonyára mozgásterünk is meg fog nőni.

Bp, 2012. február 5.

Irodalom:

Antalóczy Katalin: Magyar külkereskedelmi rekordtöbbletek. hvg.hu, 2011. ápr. 13, web.

Blahó András (szerk.): Európai integrációs alapismeretek. Aula 2004.

Blahó András (szerk.): Európai integrációs alapismeretek. Aula 2007.

Dorogi Enikő: Norvégia és az Európai Unió kapcsolata. BGF 2005, web.

Kiss Károly: Követhetnénk-e az argentin utat?
http://kisskaroly.x3.hu/gazdpol/argentin_forgatokonyv.pdf

Kiss Károly: A Közös Piac csapdájában. http://kisskaroly.x3.hu/gazdpol/kozospiaci_csapda.pdf

KSH külkereskedelmi statisztikák; on line adatbázis.

Papp Erika: Svájc és az EU. Vele vagy nélküle? BGF 2004, web.

Függelék: Külkereskedelmünk országcsoportok szerint

Külkereskedelmi termékforgalom országcsoportok szerint 2010-ben (millió euró)

	behozatal	kivitel	egyenleg
EU 27	44.731	55.305	10.574
nem EU	21.203	16.144	-5.059
összesen	65.934	71.449	5.515
részletezés:			
- EU 15	33.718	40.783	7.065
- EU 12 (új tagok)	11.013	14.522	3.509
- Ázsia	12.154	4.613	-7.541
- Amerika	1.645	2.143	498

Külkereskedelmi termékforgalom országcsoportok szerint 2010-ben (százalék)

	behozatal	kivitel
EU 27	67,8	77,4
nem EU	32,2	22,6
összesen	100,0	100,0
részletezés:		
- EU 15	51,1	57,1
- EU 12 (új tagok)	16,7	20,3
- Ázsia	18,4	6,5
- Amerika	2,5	3,0

Forrás: KSH STADAT – 3.5.11.